

Časopis s podobami za slovensko mladino.
S prilogo „Angelček“.

Štev. 9.

V Ljubljani, dné 1. septembra 1907.

Leto XXXVII.

Zašumeli so topoli . . .

Zašumeli so topoli
ob potoku za vasjó,
ko sem od vasi domače
žalosten jemal slovo.

In kraj mene v vročih sólzah
mati moja stala je,
v srcu njenem ob slovesu
črna žalost plula je.

Završali so topoli
kakor preje še nikdar:
„Sinko moj, oj mili sinko,
ali čuješ ta vihar?“

Oj, viharjev tebe čaka
še v življenju sto in sto,
da boš zmagal: „Bog in mati!
v vihrak naj ti geslo bo.“ —

Slavko Slavič.

Ti gozd zeleni . . .

Ti gozd zeleni, prijatelj moj,
le šumi, pesem mogočno poj,
poj o viharjih, ki so za goró,
poj o mrakovih, ki so pod njo.

Ti meni živ prijatelj se zdiš,
ko v mrakih večernih otožno šumiš,
polašča se mojega srca radost,
po žilah mi pluje mladost.

In zvezde od daleč vstajajo,
spomini v srce prihajajo . . .
Ti gozd zeleni, prijatelj moj,
le šumi, šumi in poj!

I. Mohorov.

Blago srce.

Povest. V spomin † ravnatelju Jožefu Hubadu. — Spisal Juraj Pangrac.

(Dalje.)

V. Koprivar je vzel.

Metka trka, trka na pošne duri, toda nihče se ji ne oglasi. Pošta je bila že zaprta. A kaj? Ona mora izvedeti, kje je denar; ona mora govoriti z gospodom poštarjem. Povpraša torej po njem in ga išče. Dobi ga v krčmi na vrtu, čitajočega v vrtni lopi časopise. Pozdravi ga, kakor se spodobi, potem pa z nenavadno ostrim, skoro žalečim glasom zakliče: „Kje je denar? Poslala sem ga, a Janko ga ni dobil; denar nazaj!“

Debeli poštar se navadno ni jezil; a topot ga je le vzdignilo. Zapodil bi bil Metko, saj uradne ure so že minule; on je bil prost in je pil pivo; od piva se ni rad ločeval; a predrzna deklina je zavpila: „Kje je denar?“ — in to ga je spravilo iz ravnotežja, to ga je osupnilo. Zamahnil je z roko nevoljno in zahreščal bobneče: „Kaj meni mar!“ A Metka se ni dala ugnati v kozji rog; ljubezen do brata ji je dajala pogum; pokazala je poštarju oddajni listek in rekla: „Lejte, gospod, to je dokaz, da ste sprejeli denar že pred enim tednom; a Janko ga ni dobil; ali ste ga poslali naprej?“

„Kaj?“ je zahreščal iznova poštar. „Kaj boš ti revče govorilo, da nisem oddal denarja naprej?“

„Morda ste pozabili? Janko ga ni dobil!“

„Mrcina, zaprli bi me, obesili, ko bi pozabljal na take reči, ko bi ne odpošiljal denarja naprej.“

„Gospod, ne bodite hudi! Priprosta deklica sem in ne vem, kako je treba postaviti besedo, da bi bilo prav. Ampak jaz sem nesla denar na pošto in vam sem ga izročila. Zato sem tudi prišla semkaj, da zvem od vas samih, kje je denar. Rečem vam, pa brez zamere — preje ne grem odtod, dokler ne zvem tega.“

Debeli gospod je vrgel časopis na mizo, popil pivo iz vrčka, potem pa zahlačal na poštni urad. Ko je sopihaje prilomil na pošto in hlastno pregledal zapiske, je zavpil Metki, ki je ostala pri vratih: „Že pred enim tednom bi moral dobiti fant denar!“

„Tako je, kakor ste povedali! A Janko ni dobil denarja. Zdaj mi povejte: zakaj ga ni dobil, jaz moram vedeti!“

„Kaj jaz to vem? To me ne briga več! Dobiti bi ga bil moral!“

„Gospod, jaz moram vedeti, kje je denar. Janko je prišel žalosten domov, jaz tega ne morem gledati.“

Lomastni poštar je hreščal in vpil, da ga zdaj več ne briga, kje je denar, ali je prišel v prave roke ali ne. „Jaz sem storil svoje, amen! Zdaj pojdi, odkoder si prišla.“ A deklica je tiščala venomer, da mora zvedeti, kje je denar; da ga je njemu izročila, da bi ga Janku poslal, a Janko ga

ni dobil. „Kje je torej denar?“ je zaklicala iznova. „Janko ga ni dobil, dajte ga nazaj, vi ga imate!“

„Kaj si rekla? Vi ga imate! Si res tako rekla? Poberi se mi izpred oči!“ —

Metka je zajokala. „Gospod,“ je rekla, „jaz grem; pa povem vam: jutri navsezgodaj se odpravim v mesto; tam pokažem tale receptis in porečem: Poglejte, poslala sem denar Janku, a on ga ni dobil. Kje je denar? Naš gospod poštar so me zapodili, povejte vi, mi smo revni.“ —

Poštar je spoznal iz Metkinega samozavestnega nastopa, da utegne res tako storiti, kakor je rekla. „Kaj vendar misliš!“ je zavpil tedaj. „Še neprilike mi napraviš!“

Toda on je bil dobrega srca; zasmilila se mu je deklica, ko je rekla: „Revni smo.“ Tudi je bil sam radoveden, kje je denar. Dasi je že minila uradna ura, se je le vdal pa rekel: „Čakaj, sitnica, pišem v mesto, da mi sporoče, kaj je z izplačilom tega denarja.“

To je rekel mirno. Metka pa je zaprosila: „Gospod, nič ne boste pisali. To bi se vlekle predolgo; saj imate brzojav, kar brzojavite.“

Poštar je zopet pobobnal s prsti po mizi.

„Gospod, vi ste dobri, storite to!“

„Sitnica, ti, sitna!“ je spet zahrumel poštar ter pobobnal iznova po mizi. Naposled je le sedel in brzojavil v mesto. Ni minulo pet minut, ko je dobil odgovor:

„Nakaznica se je vročila po šolskem slugi Jankovemu sošolcu Juriju Koprivarju, ki jo je najbrže sam podpisal in denar prejel.“

Metka je prebledela, ko je začula odgovor. „Moj Bog, kaj ste rekli?“ je zavpila prestrašeno. Debeli poštar pa je napisal odgovor na bel listek, ga izročil Metki; nato pa je zopet pobobnal s prsti po mizi in zatrjeval: „Si čula? Lej, zaprli bi me, obesili, ko bi ne odpošiljal denarja naprej.“

Metka prebere še enkrat odgovor. „Zgodilo se je, kar ni bilo prav! Pa kaj je zdaj storiti, gospod, da se dobi denar nazaj?“

Debeli poštar ni odgovoril. Le bobnal je venomer s prsti po mizi in hitel: „Zdaj veš, kje je denar! Obesili bi me, da nisem pravičen kot zlata vaga!“ Metka pa je bila tako zamišljena, da ni vedela prav, kaj govori poštar. Za nekaj časa reče proseče: „Gospod, mahu vam prinesem s planin, ki je najboljše zdravilo proti kašlju, prvenca z gore, ki ga gospôda rada devlje v vino, samo to mi povejte: Kaj storiti zdaj?“

„Ha, kaj bi pravil, to ve vsak otrok: Prigrizek, kos kruha, je iztrgal vašemu iz rok njegov tovariš, prekanjeno, da še opazil ni tega. Kaj zdaj storiti? Ha, hitro k prekanjencu, dokler je še kaj kosa! In tam ne izlepa moledovati: Daj nazaj, ne zameri, dokazano je! — ampak daj mu klofuto od obeh strani, iznenada, da se fantu potresejo hlačke, da mu pade kos iz ust, in da ga pobereš ti. Drugače ne pojde; ta Koprivar je najbrže pretkan, ima jih za ušesi, kakor kak rokovnjač, da celo pošto opehari.“...

Tako je svetoval poštar, pokazal pest in smehljuje se zatrdil še enkrat: „Pa dobro naj se poprime, drugače ne bo pomagalo!“

„Oh, saj sem vedela, da ne bo vse prav,“ je vzkliknila Metka pobito, se zahvalila gospodu poštarju in odšla. „Mene je bolelo srce; oh, saj sem rekla, da ne bo vse prav,“ je vzklikavala med potjo in hitela domov na vso sapo.

Komaj se je Janko dodobra oddihnil in okrepčal pod domačim krovom; komaj se je utegnil pogovoriti z materjo, že je prisopihala v eni sapi Metka s pošte, držeč beli listek v roki, in kar na pragu je zavpila: „Zdaj vemo, kako in kaj: Koprivar je vzel denar!“

Mati je prebledela in se prestrašila, Janko pa je ostrmel, da mu je zaprlo sapo. Moral se je oprijeti za stol, sicer bi se bil sesedel na tla. Preje bi bil pričakoval smrti kot take novice! Ker ni mogel takoj izpregovoriti, je samo z glavo odkimaval, češ: „Ni res, ni res, Koprivar ni vzel, to ni mogoče!“ Metka pa je zaprla duri, stopila k Janku in materi ter jima pripovedovala, kako je opravila na pošti, kaj je tam zvedela, kdo da je vzel denar — ter je Janku izročila beli listek, vsebujoč brzajavni odgovor od poštnega urada v mestu.

„Saj ni res: Koprivar ni vzel, to je nemogoče, to je laž!“ je hitel razburjeno Janko in stopal po hiši gorindol. Ni mu šlo v glavo in ne, da bi moglo res tako biti. Gledal in štrlel je iznova v beli list, v brzajavko; oči so gledale, kar je bilo napisanega, ali vsa njegova notranjost se je protivila, da bi priznal, kar so brale oči, kar je govorila mrtva črka.

„To je zmota, to je laž! Kaj takega ni mogoče!“

Janko je poznal samo pota, ki drže prav, naravnost; zato ni mogel razumeti tega slučaja, ki kaže, da vsa pota ne drže prav, naravnost . . . Letal je po sobi gorindol in vpil, gledajoč v list: „To ni mogoče, to ni mogoče! Moj najboljši prijatelj, da bi me okradel? Nâka, to ni mogoče!“ . . . Toda ko se mu je prvo razburjenje, ki ga je povzročilo to nepričakovano razkritje, poleglo in se mu je kri nekoliko ohladila, je vprašal mater: „Kaj rečete vi, ali je kaj takega med dobrimi, odkritimi prijatelji mogoče?“ Mati je nekaj časa molčala, nato pa je odgovorila mirno in resno: „Sin, na svetu je vse mogoče!“

„Na svetu je vse mogoče!“ je ponovil tiho Janko in se zamislil. Mati pa je iznova zatrdila: „Janko, na svetu je vse mogoče!“ Tedaj pa zmaje z glavo in sin reče: „A tukaj vendar ni mogoče! Pomislite, ljuba mati, ravno danes mi je izkazal Koprivnikar iznova prijateljstvo. Ob slovesu mi je takorekoč posilil goldinar za na pot. Ali je mogoče, da bi me z eno roko okradel, z drugo pa mi delil dobrote?“ . . .

„O, na svetu je vse mogoče!“ je vzkliknila na te besede mati ter resno pristavila: „Sin! Apostel Judež je s poljubom izdal Kristusa, svojega Gospoda: ena in ista usta so izkazovala ljubezen, a hkrati izročevala samega Boga v roke sovražnikom.“

Janko ni odgovoril ničesar. Sredi koč je obstal in gledal brzajavko. Pa je vrgel pisanje na mizo, se prijel za glavo ter zavpil: „Tudi ti, Brutus! Mati, ljuba mati, na svetu je vse mogoče! Najboljši prijatelj me je okradel.“

Koprivar tat, tat, tat!“ . . . Ako bi se bil v tistem hipu pokazal Koprivar, bi ga ne bile mogle pogledati Jankove oči; pljunil bi bil Janko vanj . . .

„Treba bo iti na goljufa,“ je tedaj pripomnila Metka, „dokler je še kaj kosa, kakor je rekel poštar.“

„Treba bo!“ je pritrdil Janko. Res je mislil iti sam drugo jutro v mesto ali celo na dom h Koprivarju. Toda mati, ko je zvedela, da je tovariš velik in zastaven fant, ni pustila Janka z doma. „Saj bi ga še ubil Koprivar; hudoba nikoli ne miruje,“ si je mislila in odredila, da Janko samo piše Koprivarju za denar.

Janko se je vdal. Sedel je za mizo in napisal pismo. Pa ko ga je prebral, ga je raztrgal; zakaj bilo je odločno preostro pisano. Napisal je drugo, tretje pismo, a tudi ti dve je raztrgal. Počakal je drugega jutra. Tedaj pa se mu je kri že ohladila. Napisal je Koprivarju čisto miren poziv, naj mu vrne denar. „Bolje je,“ je dejal, „da ne govorita kri in žolč; zakaj preostro pismo bi še bolj zmešalo Koprivarja in zadevo poslabšalo.“ Pismo je še enkrat prebral pred materjo in Metko, potem pa ga oddal na pošto.

* * *

Zdaj se je šele Janku zjasnilo, zakaj je taval Koprivar zadnji šolski teden kakor izgubljen okoli. Bled je prihajal in odhajal, odkar se je bil polastil tujega denarja; le malo je govoril s tovariši; z njim, Jankom, pa sploh ni dosti govoril; sram ga je morda bilo, in ni se mu upal pogledati naravnost v obraz. Zdaj je šele mogel Janko razumeti in razvozljati njegovo čudno vedenje v zadnjem času. „Od poučevanja sem dobil,“ je večkrat trdil, ko še vedeli niso, da ima denar, ko ga nihče ni vprašal. Ah, slaba vest mu je govorila, da se ukradeni denar vidi skozi roko, ki ga tišči! Prišel je ponoči domov, izbegal, da je komaj prilezel in našel duri in postelj. Ko so ga vprašali: „Kje si bil? Kaj si delal?“ ni odgovoril. Vedeli so, da popiva. V zadnjem tednu se je skoro čisto izpremenil. — Zdaj šele je vedel Janko, zakaj se je prestrašil Koprivar, obledel, se obrnil v zid in pogledal pri oknu vun, če ga je iznenada vprašal, ali mu potožil, da ni denarja! Revež, koliko je moral prestati duševnih bojev! Nikogar ni imel, ki bi mu mogel razodeti svojo bol! Sam je nosil peklo v svoji duši; brez miru je hodil semintja, pohajkoval in šele pozno v noč legel spat; pa še takrat je vstajal, ker ni mogel spati. — Zdaj je šele mogel Janko razumeti, zakaj je Koprivar tolikrat bežal iz mesta, vun na prosto, da bi ložje dihal, da bi ne gledal ljudi-poštenjakov in obraze zatiranih . . .

Tako je razmišljal Janko o svojem nesrečnem tovarišu. V duhu je gledal njegovo veliko žalost in tedaj mu je odpustil vse. „Ko pošlje denar, mu bom pisal, naj bo miren; vse bo poravnano in zopet bova prijatelj. Nikdar mu ne bom očital pregreška, najmanjše žalbesede ne bo slišal iz mojih ust. Živa duša ne bo zvedela o celi zadevi.“ Tako je zatrjeval sam sebi dobri Janko.

Čez nekaj dni reče svoji materi: „Veste, da sem ga le opomnil, povrnil bo takoj; ni hudoben človek ta Koprivar.“

„Da bi le res bilo tako,“ je odgovorila mati. „Gospodinji smo poslali, a smo morali vzeti na upanje.“

„Ni hudoben človek Koprivar,“ je ponovil Janko. „Povrnil bo, vam rečem.“

„Vem, mladost je norost. Seveda mu ni toliko zameriti, ker nima še razsodnosti. Vendar pa ga še ne moreš zagovarjati. Koprivar je v šolah, kjer se vsak dan kaj nauči, kako je treba živeti. In vendar je storil hudo celo tebi, svojemu tovarišu. Kdor tako dela, je za vse zrel. Ta mladenič se gotovo ne boji Boga.“

„Veste, kaj je rekel poštar?“ se je oglasila Metka. „Hitro k njemu, dokler je še kaj kosal. Pa jaz mislim, da je pravi čas že zamujen; kos je že sneden, in zdaj ne bo pomagalo nobeno pretilo; denarja ne bo več, pa je!“

„Janko vendar ne more do njega; Koprivar bi se lotil še njega. Treba pa bo povedati jerobu; pojdem k njemu sama in mu razložim vse. Posodil je 25 gld., da smo plačali gospodinjo, dolžnost je naša, da smo mu hvaležni ter mu razodenemo, kako in kaj.“ A Metka reče: „Ne vem, nič dobrega ne bo iz tega. Saj poznate jeroba; precej bo zažugal s tožbo; dasi ni Koprivar nič vreden, ker se upa tako oslepariti prijatelja, vendar bi jaz ne mogla biti srečna, ko bi ga zaradi 25 gld. — ki za nas ni majhen denar! — zaprli in zapodili iz šole.“

Janko pogleda sestrico hvaležno. Kar začuti v svojem srcu moč, ki more odpustiti tudi smrtnemu protivniku. Vzbudi se v hipu v mladeniču oni Janko, usmiljeni in dobrosrčni, ki je kot otrok prinesel jagnje z gore, slekel oblekco, da bi se grel v nji kuštravi ciganček; ki ni smel videti, da bi kdo pred njegovimi očmi pobil izpodjedavca črva ali strupenega škodljivca bramorja . . . Obrne se Janko k materi in reče: „Slišite, kaj pa, ko bi mu odpustili . . . Bog nam bo drugje povrnil, kar tukaj izgubimo. Koprivar je storil v lahkomiselnosti, kar zdaj gotovo bridko obžaluje. Mati, odpustimo mu.“

„Res grešil je,“ pristavi Metka. „Pa kdo more reči, da ni že obžaloval tega prestopka? Grešiti je človeško. Kdo ve, koliko gorja mu je že prizadejalo to spoznanje?“ Janko pa spet zaprosi: „Odpustiti mu moramo; ni storil ravno iz hudobije; ugodna prilika je bila, ki ga je omamila; pohlep ga je oslepil, in storil je. On obžaluje, drugače ne more biti . . .“

„Gotovo obžaluje,“ mu prihrdita mati in Metka . . . In v teh mislih in čuvstvih so pričakovali nakaznice ali vsaj pisma od Koprivarja. Pa ni bilo nakaznice ne pisma ves teden.

„Sram ga je in ne ve, kako bi se izgovoril in opravičil,“ je trdila mati. „Piši mu še enkrat,“ je Janka nagovarjala Metka.

Res, ko je hotel Janko pisati drugo pismo, ljubeznivo in pomirljivo, dobi odgovor, a kakšen! . . . Mati se je prijela za glavo in ni vedela kaj storiti. „Uf — Uf!“ je soplja Metka; sapo ji je zapiralo in samo strmela je brez besede, Janko pa je skakal in sopihal in si zlival studene vode za vrat, da bi se ohladil . . .

Molčali so potem vsi od začudenja in od studa ter se spogledavali. Za nekaj časa pa se oglasi mati, pogleda začudeno v Janka ter reče: „Ni vreden milosti.“

„Tožiti ga bo treba,“ je pristavil Janko.

„Povedati varuhu. Da, varuhu moramo povedati. On naj ga prime; to ga bo grduna zmodrilo.“

(Dalje.)

O jagnje, ti belo jagnje!...

I.

Isti dan se je izpolnila davkarjevi Marici srčna želja. Vesela je bila, da je skakala od same srčne radosti. Kako tudi ne? Samo nekaj je želela na svetu, samo za nekaj je prosila očeta — in zdaj se ji je izpolnila kar naenkrat in nepričakovano tista gorka želja, in njena večna prošnja je bila uslišana.

Če se je zjutraj zbudila, je zaprosila mnogokrat z dvignjenimi rokami: „Papa, o, kupite mi jagnje, belo jagnje!“ ... In ko je šla zvečer spat, se je še enkrat obrnila k očetu in je zaprosila:

„Papa, o, kupite mi jagnje, belo jagnje!“ ...

In gospod davkar se je nasmehnil vsakokrat in je odgovoril: „Čakaj, čakaj, Marica! Kar naenkrat bo prišlo jagnje. Ko se nekega jutra prebudiš, pa ga vidiš.“

Verjela je Marica tem besedam. Vsakokrat, ko se je prebudila, se je ozrla okrog po sobi — a jagnjeta ni bilo. In dvignila je spet svoje ročice in je zaprosila:

„Papa, o, kupite mi jagnje, belo jagnje!“ ...

Tisti dan se ji je pa izpolnila gorka želja. Prebudila se je zjutraj in je pogledala iz navade po sobi. In takrat ga je uzrla — popolnoma belo je bilo in majhno; okrog vrata pa je imelo rdeč trak, in na traku je visel zlat zvonček, ki je zacingljajl vsakokrat srebrno, če je prestopilo jagnje. Da, lepo je bilo tisto jagnje in je gledalo veselo in nedolžno v svet.

„O, jagnje, ti belo jagnje!“

Razveselila se je Marica. Skočila je s posteljice in je objela lepo živalco, po kateri je hrepenela že toliko časa. Naslonila je svojo glavo na jagnjetovo in se je smejala v srčni radosti.

„Odkod si pa prišlo?“ je govorila in izpraševala. „Kaj si vedelo, kako sem te želela? ... O, jagnje, ti belo jagnje! — Pa si priletelo k meni, ker si vedelo, da te ima Marica rada.“

A jagnje je bilo plašno. Iztrgalo se je iz Maričinih rok in je odbežalo v kot. Lovila ga je deklica dolgo in mu prijazno prigovarjala. Šele čez dolgo časa se je dalo ujeti. Lepo mu je cingljajl zvonček na vratu, in trak je bil tako živo rdeč!

— — — — — V sirotišnici. — — — — —

„Čemu se me bojiš?“ je božala Marica svoje jagnje. „Glej, hodila bova vsak dan na zeleno polje in se bodeva imela rada . . . Veš, najlepše rože rastejo na polju. O, jagnje, ti belo jagnje! Jaz sem Marica, in Marice se ne smeš bati . . . Pametno si, strašno pametno, pa se bojiš Marice.“

In počasi se je privadilo jagnje male deklice. Nič več ni bežalo v kot, ampak je pustilo mirno, da ga je božala Marica. Prijazno jo je gledalo in je dvignilo tupatam glavo. In takrat je zacingljajal zvonček tako lepo, da je tlesnila Marica v roke. Pozabila je na vse; le jagnje je videla pred sabo in slišala je samo srebrni glas zlatega zvončka. Samo jagnje je želela na svetu, drugega nič. Izpolnila se ji je ta želja, in kaj je mar vse drugo na svetu!

„Napravi se, Marica, napravi,“ je izpregovorila mama. „Čas je, da greš v šolo.“

In tedaj se je razžalostila Marica. Spomnila se je, da mora v šolo in se ločiti od jagnjeta. Težko je to, o, tako težko! Zapreti mora ljubo živalco v temni hlev in iti od nje v šolo in sedeti tam mirno in poslušati zvesto. A doma ima jagnje, belo jagnje, ki bi rado na polje. Skakalo bi od veselja, in Marica bi skakala z njim in bi prepevala same lepe pesni. Prijetno se zibljejo trave tam na polju in bučeje šumé; v gozdu se oglašajo ptiči. Radost, sama glasna radost živi kroginkrog.

A vendar je šla Marica tisti dan v šolo, dasi je bilo težko, o, tako težko! V šoli pa je mislila na jagnje, samo na belo jagnje, ki jo čaka gotovo težko doma. Nič ni vedela, kaj je razlagala gospodična učiteljica in hvala Bogu, da ni bila ničesar vprašana. Kajti prav gotovo bi bila odgovorila na vsako vprašanje:

„O, jagnje, ti belo jagnje!“

Zasmejali bi se ji nemara. Ozmerjana bi bila in nazadnje še zaprta. In tovarišice bi se ji smejale še dolgo, če bi jo srečale; za njo bi gledale in si šepetale skrivne reči. Pa bi se spet zasmejale in pokazale z prstom za njo . . . Vaški dečki bi se norčevali iz nje in bi ji nagajali, kjer bi ji mogli. Pa bi povesila Marica oči in bi bila vsa rdeča . . . To jagnje, to belo jagnje! Bilo je jagnje edina Maričina želja in torej ni čudo, da je mislila Marica samo nanje, ko se ji je izpolnila tista gorka želja. Ej, pa se privadi kmalu — in Marica bo poslušala v šoli zvesto kakor prej. Privadi se, privadi — saj je vedno pridna in poslušna. Pa če se zmoti enkrat, kaj hočete?

Hvala Bogu, da je minila šola! Marica je potekla po cesti, za njo trgovčeva Cilka, ki jo je držala za roko.

„Jagnje imam . . . vse je belo in lepo,“ je pripovedovala Cilki. — „Trak, rdeč trak ima privezan krog vratu, na njem pa visi zlat zvonček in poje, srebrno poje.“

Začudila se je Cilka in jo je pogledala neverjetno. „Jagnjé imaš? Belo je, pa zvonček nosi? . . . I, kje si ga pa dobila?“

„Mhm — imam,“ je odgovorila Marica. „Zjutraj sem se zbudila, pa je stalo kraj postelje in je zvončkljalo z zlatim zvončkom . . . Papa so mi ga kupili — veš, prosila sem jih. — Zdaj bom pa gnala vsak dan jagnje na

polje in vesela bova oba . . . Ej, ti Cilka, da ti veš, kako je lepo moje jagnje! Kar čudila bi se ves dan.“

„Oh, Marica, naj grem s tabo — naj pasem še jaz tvoje lepo jagnje!“ je zaprosila Cilka in prijela prijateljico za obe roki.

„Hm, pa pridi po kosilu . . . Gremo na polje,“ je odgovorila Marica in stekla v hišo. Seveda — najprvo k jagnjetu v mali hlevcec, ki je bil tako majhen, da je deklica komaj mogla noter. Okence je imel hlevcec, da je sijalo solnce vanj, in vratca, da je moglo jagnje noter in vun. Ličen in prijazen je bil tisti hlevcec, naredil ga je mizar, sivi Peregrin. Ležalo je tam jagnje; bilo je čisto mirno in veselo. Zagledalo je Marico, pa je vstalo in ji šlo naproti.

„O, jagnje, ti belo jagnje!“

Marica je božala svojega ljubljenca in ga je gledala s skrbnimi očmi. — „Ali ti je kaj dolgčas? Potrpi, potrpi — saj greva takoj na polje. In tam je veselje, jagnje, veliko veselje . . .“

In kramljala je Marica in bi bila kramljala še ves dan, da ni prišla mama in jo poklicala h kosilu. Potem pa je prišla Cilka. Šli sta v hlevcec in občudovali jagnje. Cilka se je zavzela in je začela takoj božati lepo žival.

„Ohá, Marica, nisem mislila, da je tako prijetno! Kaj ne, da ga smem malo pobožati?“

„No, le — smeš,“ je odvrnila Marica in je bila ponosna. „Pa ne preveč, da ga ne boli . . .“

In potem sta peljali jagnje vun na vrt. Lepo in prijetno se je glasil zvonček in rdeči trak se je svetil. Jagnje je bilo veselo; poskočilo je tupatam radostno in je mulilo potlej zeleno travo. Deklici sta ga gledali; smejali sta se in se pogovarjali o jagnjetu, da, samo o jagnjetu. Na vse sta pozabili in tudi videli nista ničesar drugega.

„Jagnje, ti belo jagnje!“

Tako je vzkliknila včasih Marica, včasih pa tudi Cilka. Ne vem, katera je imela rajša malo jagnje, in tudi povedati ne morem. Kajti če bi rekel, da Marica, bi bila Cilka huda name; če pa porečem, da Cilka, bi me pa oštela kodrolaska Marica in bi ne pogledala potem niti male Cilke, niti mene. Saj vam pravim — križ je, velik križ s takimi deklicami kot sta Marica in Cilka. Zato pa molčim in se nočem zameriti ne Marici, ne Cilki. Da je le jagnje lepo in belo, pa je vse dobro — da se je le izpolnila Mariči srčna želja, in kaj hočemo še drugega? . . .

Deklici sta prišli iz vrta na polje in sta jo zavili po stezi proti potočku, ki se vije skozi zeleno polje.

„Napije se jagnje dobre vode tam — žejno je, Marica,“ je nasvetovala Cilka. Ugajal je Marici ta nasvet, podili so se vsi trije proti potočku. Prijetno je svetilo solnce tisti dan, in nobenega oblaka ni bilo na nebu. Samo meglice, tanke kot pajčolan, so stale nepremično tam ob belih gorah. Mirovale so vrbe kraj potočka in so skrivale za košatimi vejami dva dečka Čamrovega Iva in Svétnikovega Lojzeta. Sedela sta tam za vrblijem kraj kupa

črnega oglja in sta se pogovarjala, o važnih rečeh. — Zagledal pa je Ivo tam ob vrtu Marico in Cilko, in tudi jagnje je zagledal, pa je menil:

„Glej, no, glej, Lojze — imata jagnje in proti nama gresta.“

Porednemu in nagajivemu Lojzetu je šinila tedaj hudobna muha v glavo. — „Ti, Ivo, napraviva šalo, pa ju malo ostrašiva.“

„Pa ju dajva,“ je odgovoril Ivo in se je nasmejal. Pa sta se namazala s črnim ogljem, ves obraz sta namazala, da sta bila kot zamorca. Klobuka sta vrgla vstran in na glavo sta si natrosila zelene trave; oblekla sta narobe jopiče in sta zavihala rokave. Kosobrinu sta bila podobna, ki hodi tako-le ob zimskih večerih od hiše do hiše in grabi poredne otroke . . . Tako sta sedela za vrbljem in sta čakala. Seveda to ni bilo prav; a poredneža nista pomislila.

V veselem smehu sta prišli deklici k potočku. Kraj mostiča je nagnilo jagnje glavo, da bi se napilo bistre vode. Deklici sta stali kraj njega in ga opazovali. Pa naenkrat so se zgenile veje na oni strani in zaslišalo se je grozno tuljenje. Presrašeni sta pogledali deklici tja in sta vzkriknili od strahu — tam sta se prikazali dve pošasti. Črni sta bili v obrazu kakor noč, in na glavi jima je rastle namesto las — zelena trava.

„Povodna moža!“ je zavpila Cilka in je letela, kolikor je mogla, preko polja. Za njo je hitela Marica in se je tresla od strahu. Za nekaj trenutkov je pozabila na svoje jagnje; strah jo je obvladal tako, da ni mogla misliti ničesar — samo to je vedela, da sta se prikazala dva povodna moža, ki hitita zdaj za njo.

„O, jagnje, ti belo jagnje!“ je pomislila naenkrat in je zajokala naglas. Zgrabila sta ga povodna moža, na dno ga bodeta potegnili in ga pojedla. In nikdar več ga ne bo videla, nikdar več . . .

Ozrla se je nazaj, da bi pogledala, kje sta povodna moža. A teh ni bilo nikjer več. Samo smeh je še slišala, ki je prihajal tam izza vrblja, Jagnjeta, njenega lepega jagnjeta tudi ni bilo nikjer! Zgrabila sta ga povodna moža in sta izginila z njim pod vodo. In tam ga pojedla in ga ne dasta nikdar več nazaj . . .

„O, Cilka . . . Cilka!“ je klicala zasopla Marica. A Cilka že ni slišala več. Izginila je že tam za vrtovi in je tekla naravnost domov.

„O, jagnje, ti belo jagnje!“ je klicala Marica venomer. Solze so ji zalile oči in so ji tekle neprenehoma po licih. V srcu ji je bilo pa tako bridko, da bi se bila najrajši zgrudila na zemljo in umrla. Prišla je na vrt in je prijokala potem v hišo.

(Konec prih.)

Pol za smeh, pol za res.

Iz torbe o. Ivana Svetokriškega.

(Priredil Josip Balič.)

15. Ne laži, ne pričaj po krivem!

Trinog Maksiminijan je ukazal svojim malikovalskim vojakom, naj ulove in mu zvezanega pripeljejo sv. Antimija, škofa. Antimij, ki je dobro vedel, kaj ga čaka, se tega povelja ni zbal, nego je ostal miren v hiši. Ko ugleda vojake, jim gre celo nasproti ter jih vljudno povabi, naj stopijo k njemu v hišo. Vojaki, ki škofa niso poznali, niti prav vedeli, kje stanuje, so radi stopili v njegovo hišo. Antimij jih ljubeznivo sprejme in blagodušno pogosti, tako, da niso mogli zadosti prehvaliti te nenavadne dobrote in radodarnosti.

Ob sklepu jih povpraša sveti mož, kam so namenjeni in koga iščejo. Odgovore mu: »Antimija, škofa, iščemo, pa ne vemo prav, kje biva«. Nato reče Antimij: »Bodite brez skrbi, kmalu vam ga pokažem«. To rekši stopi sredi hiše ter zakliče samozavestno: »Tukaj je Antimij!«

Vojaki se debelo izpogledajo ter ne vedo, kaj bi rekli, kaj bi počeli. Čez nekaj časa se pa vendar osrči poveljnik in dé: »Zelo nehvaležno bi ravnali, ko bi uklenili in Maksiminijanu izročili tako častitljivega in gostoljubnega moža. Jaz se izgovorim, da ga nismo mogli najti, a vi, tovariši, ste moje priče.« Kakor iz srca so bile vzete vojakom te besede.

Ali sv. Antimiju to ni bilo po volji, zato pouči vojake, rekoč: »Ah, prijatelji moji, nikar ne storite tega, ker lagati in krivo pričati je prepovedal Bog. Kar se mene tiče, izvolim rajše umreti, nego da vam v to privolim.« In šel je z njimi k Maksiminijanu.

* * *

16. Moli in delaj.

Sv. Antonin, florentinski škof, je zagledal nekoč idoč mimo borne hiše, na strehi silno lepega in zelo veselega angela. Začudil se je nemalo tej prikazni, sosebnostjo ker si ni mogel raztolmačiti, kaj pomenja.

Radoveden stopi v hišo. In koga najde? Ubogo vdovo s tremi hčerkami, ki so pridno delale in pobožno molile.

Zdaj je bila Antoninu jasna prikazen. Razvidel je koj, da se raduje angel nad ubogo družino zaradi njene delavnosti in pobožnosti.

Od tedaj je pošiljal dobri škof revni družini dan za dnem nekaj miloščine. Pa kaj se je zgodilo? Hčere, videč, da so z miloščino dobro oskrbljene, niso hotele več pridno delati, ampak so polagoma opustile tudi molitev. Lenoba pa jih je dovedla še dalje. Začele so se lepoticiti in ljubiti razkošnost.

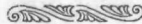
Ni bilo minilo leto dni, in sveti škof je šel zopet mimo one hiše. Pa joj! Na strehi ni videl več angela, nego vraga, ki se mu je veselo režal. Sveti mož je spoznal izpremembo. Omenjene hčere so postale iz prijateljic angelov, prijateljice hudobnega duha. To je učinila lenoba, ki je vseh grdob grdoba.

* * *

17. Najsrečnejši.

Kdo je najsrečnejši na tem svetu?

Cicero piše: „Srečen je tisti, ki ni trpel krivice v celem svojem življenju.“ Boecij pravi: „Srečen je človek, ki ne pozna bolezní.“ Sokrat meni: „Najsrečnejši je razumen in razsoden človek.“ Celij trdi: „Najsrečnejši je oni, ki srečno premaga svoje sovražnike.“ Antistenes pa ima za najsrečnejšega onega, ki ga vsi radi imajo. Klavdijan misli, da je najsrečnejši človek, ki se sestara v hiši svojega očeta. Virgilij pa je mnenja, da je najsrečnejši človek, ki spoznava z lahkoto vzrok slednjega dogodka in se ne plaši s tem, kar se ima z njim zgoditi. Terencij pa sodi drugače. Imenuje najsrečnejšega onega, ki je preživel prost vsake nesreče v zadovoljnosti vse svoje dni. Lukán pa zapre usta vsem, rekoč: „Nihče ni srečen, če Bogú ne služi.“ To potrjuje tudi sv. Peter Damijan, pišoč: „Bogu služiti, se pravi kraljevati.“ To pa razlaga Tomaž Kempčan takole: „Bogu pa boš služil in svetu gospodoval le, ako samega sebe tako premagaš, da bodo počutki pokorni pameti, a pamet Bogu v vseh rečeh. Če se želiš tako izpopolniti — treba, da nastaviš pogumno sekíro na korenino ter da izdereš in zatareš skrito in neredno nagnjenje do samega sebe in do vsake posvetne stvari. Ako to zlo premagaš in ukrotiš, boš imel vedno mnogo miru in pokoja, izkratka: boš najsrečnejši!“

Zatoni, solnce! . . .

Zatoni že, solnce, zatoni,
za daljne gorice se skrij!
K počitku nam zvonček zazvoni,
k pokoju zatísní oči

O srečen, kdor v mirni se noči
spočije od truda, skrbi!
Le grehi na vesti pekoči
nemirne nam delajo dni.

Slavko Slavič.

Žalost.

Kaj so beli labudi vzpluli
na breg,
ali so beli cvetovi posuti
vsevprek?

Niso beli labudi vzpluli
na breg,
niso cvetovi posuti
vsevprek.

Sive meglíce vodâ so
sredi poljá . . .
Misli otožne in težke
sredi srcá.

I. Mohorov.

Listje in cvetje.

Koristna zabava.

(IX. Zmaj.)

Kdo še ni videl zmaja? Ne mislimo živega, ampak iz papirja narejenega, ko se je dvigal in plaval mogočno visoko v zraku? Ali pa znate vsi izgotoviti takega velikana zmaja? Naslednje vrstice, ki jih pojasnjuje pridejana slika (Št. 7), naj podajo kratek navod.

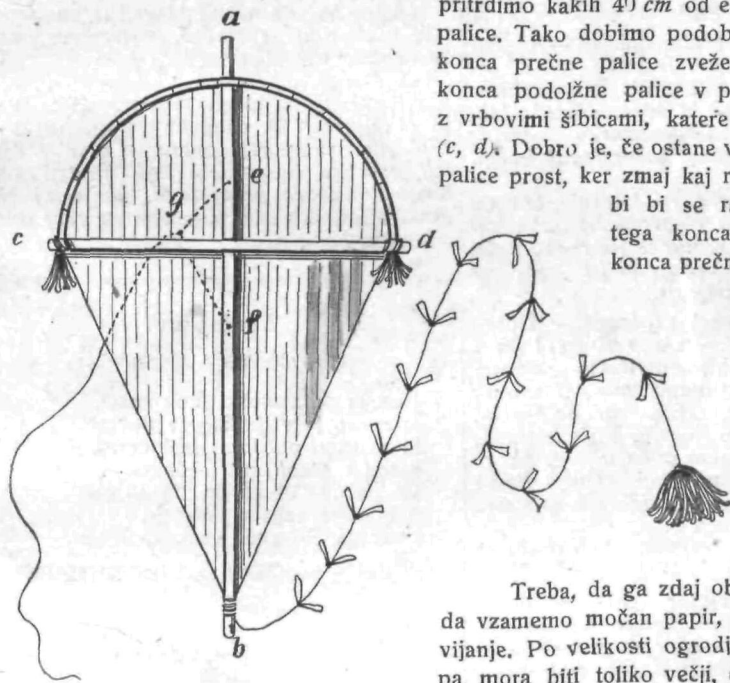
Prvo, kar potrebujemo za zmaja, je trdno ogrodje. To naredimo iz dveh palic, ene podolžne, približno 1 m dolge, in ene povprečne, okrog 60 cm dolge. Povprečno palico

pritrđimo kakih 40 cm od enega konca podolžne palice. Tako dobimo podobo križa (*abcd*). Oba konca prečne palice zvežemo preko zgornjega konca podolžne palice v polkrogu z žico ali z vrbovimi šibicami, katere pritrđimo na koncih (*c, d*). Dobro je, če ostane vrhni konec podolžne palice prost, ker zmaj kaj rad pade na ta nos in

bi bi se razbil, ako bi ne bilo tega konca. Zdaj zvežemo še konca prečne palice (*c, d*) s spodnjim koncem podolžne palice (*b*).

V ta namen pritrđimo močen motvoz pri (*c*), ga ovijemo na spodnjem koncu (*b*) in ga privežemo spet pri (*d*) na prečni palici. Tako smo dobili ogrodje za zmaja.

Treba, da ga zdaj oblečemo. Najbolše je, da vzamemo močan papir, kakor se rabi za zavijanje. Po velikosti ogrodja odrežemo papir, ki pa mora biti toliko večji, da ga moremo kroginkrog zapogniti in prilepiti ali prišiti na ogrodje.

Št. 7.

Dalje prevrtamo podolžno palico na dveh primerno oddaljenih krajih, namreč nad in pod prečno palico, potegnemo vrvico skozi in jo pritrđimo, kakor kaže na sliki pikčasta črta (*egf*). Na to zanjko privežemo (pri *g*) dolgo vrvico, čim daljšo, tem bolje, da bo mogel zmaj tem višje v zrak in ga bomo vendar ohranili v svoji oblasti. Poglavitna skrb bodi, da zgoraj imenovano zanjko naredimo tako, da se bo zmaj vodoravno zibal, ako ga za zanjko dvignemo. Če je ena stran zmaja težja, moramo nasprotno stran primerno obtežiti s tem, da n. pr. privežemo papirnat čop na lažjo stran, ali si pomagamo kako drugače. Slednjič privežemo še na spodnjem koncu daljši motvoz, n. pr. 3 m dolg, ga okrasimo s papirnatimi odrezki in pridenemo še na koncu tega motvoza precej težak papirnat čop. Tako je dobil zmaj gibčen rep.

Ob ugodnem vremenu, najboljše, če je malo vetrovno, poskusimo na planem srečo z zmajem, da ga spravimo v zrak.

Eden izmed tovarišev naj prime zmaja pri spodnjem koncu in naj ga drži navpik. Drugi, ki ima v roki dolgo vrvico, naj gre vetru nasproti. Ta vrvica naj bo odmotana približno 15—20 m. Ko je vrvica napeta, naj tovariš spusti zmaja, ali bolje, pahne naj ga v zrak, ti pa, ki držiš vrvico, steci nekoliko korakov proti vetru. Veter bo zanesel zmaja v zrak, dvigal se bo višje in višje, ti pa ne boš imel drugega posla, kakor, da boš zmaja vladal. Kolikor časa se bo zmaj dvigal, toliko časa popuščaj vrvico, ko pa bo hotel zmaj padati, pa zopet vrvico nategni, in zmaj se bo dvigal. Ko si pridobiš nekoliko vaje, boš imel ob ugodnem vremenu veliko veselje z zmajem.

Kinezi, katerim se pripisuje iznajdba zmaja, napravljajo zmaje v raznih čudnih podobah, ter jih živo pobarvajo. Veselé se jih vsi, stari in mladi.

J. D.

Modrost v pregovorih, domačih in tujih.

Blago.

Blago gre gori po niti, doli po vrvi. (*Zapravi se lahko, pridobiti je težko.*)

Blago odide, um ti pride. (*Zapravljivec prepozno spozna, kaj je imel. Zlasti mladi bogatini so večkrat nespametnega vedenja; zmodri jih šele uboštvo, kakor izgubljenega sina.*)

Pri blagu, s katerim vse kupčuje, je malo dobička. (*Konkurenca trgovcem ni ljuba. Ni vselej najboljše to, s čemur se jih veliko peča. Saj je Žveličar sam rekel, da jih malo gre po poti, ki pelje v življenje.*)

Dobro blago ni nikoli predrago — Dobro blago se ne preplača. — Slabo blago ni nikoli poceni. — Slabo blago je po vinarju predrago. (*Ako kdo kupi dobro blago, mu kaj zaleže; slabo mu pa nič, ali skoro nič ne koristi, torej je škoda vsakega vinarja, ki ga je izdal.*)

Dobro blago se samo ponuja. — Dobrega blaga ni treba dolgo ponujati. (*Dobri ljudje se sami prikupujejo, da pridejo k boljšemu kruhu, v boljše službe.*)

Dobro blago je trpežno. (*Vrli ljudje so vztrajni, značajni.*)

Slabo blago potrebuje veliko besedi. — Ni vsako blago dobro, katero hvalijo sejmariji. — Blago hvali, kdor se ga hoče znebiti. (*Ni vselej najboljši človek, kateri ima veliko protekcije, mnogo priporočevalcev.*)

Vsak sejmari prodaja tako blago, kakršno ima. (*Vsakdo govori, kakor zna; kaže se takega nazunaj, kakršen je znotraj itd.*)

Blago se kupi, a sreča se ne dobi za nameček. (*Našim naporom je treba tudi blagoslova božjega.*)

Vsako blago ima svoj čas. (*Pri svojih opravilih in podjetjih ne smemo zamuditi prave prilike.*)

Kdor ne zna hvaliti blaga, ne zna prodajati. (*To veljaj govorniku, kateri hoče poslušalce vneti za kako reč.*)

Reki: Novo blago (= nove moči.) Blago je popoprano ali osoljeno (= drago) Bil je z blagom na dobrem sejmju. (*Če se je komu kaj posebno posrečilo.*) Zna prodati svoje blago (= dobro porabiti to, kar zna.) Njegovo blago je vselej najboljše (*se reče domisljivemu bahaču.*)

Zastavica.

(*Priobčil Fr. Kramar.*)

Beseda prva moško ime znači, ki znano je v družini že domači, in v drugi pa dobiš ime moža, kateri v tužni Istri je doma. Če pa obe besedi v eno združiš, ti pesnika veljaka imenuje, katerega Slovenec vsak spoštuje.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Listnica uredništva.

Mara: Oprostite; prihranjeno je za prihodnje leto. Manjše črtice dobrodošle. — F. S. B. Morda se bo dalo kaj malega zbrati. V celoti je pa še pregoleno. — I. C. Hvala, priredimo. — X: Tupatam katera teh starokrščanskih legend! V večini so že znane iz propovedi.